

**F
A
T
U
M
E
R**

Núm. 13
ABRIL 1999

500 PTA

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

TELÈFONS D'INTERÈS

- Ajuntament de Pinell977 426 231
 - Metge de Pinell.....977 426 061
 - Guarcia Civil Pinell977 426 232
 - Ambulàncies Creu Roja Gandesa977 420 697
 urgències977 420 036
 - Creu Roja Batea.....977 430 500
 - C.A.P. Gandesa Ambulatori977 420 965
 - Ambulatori Tortosa.....977 500 333
 - Hospital Verge de la Cinta.....977 519 100
 - Hospital de la Santa Creu977 500 533
 - Quinta l'Aliança977 501 344

- Consell Comarcal Gandesa977 420 018
 - D.A.R.P. Gandesa977 420 146
 - Punt d'informació juvenil977 420 614
 - Estació autobusos Gandesa977 420 910
 - RENFE Móra la Nova.....977 400 349
 - RENFE Tortosa.....977 442 625
 - Avaries Telèfon.....002
 - Avaries Ilum977 440 032
 - Bombers Urgències977 420 080
 - Bombers Consultes977 420 885
 - Farmàcia Pinell.....977 426 076
 - Hospital Mora d'Ebre977 401 811/63

INFORMACIÓ AUTOBUSOS - Hispano Igualadina

	Sortides de Gandesa			Retorn a Gandesa		
	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius	De dilluns a divendres	Dissabtes	Festius
Tarragona	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Barcelona	7'00-11'00-16'00	7'00-16'00 7'00
Reus	6'30-8'50-15'00-16'50	8'00-8'50-16'50	16'50	Sortida Tarragona	8'15-12'30-17'15-15-845	8'45-13'30-17'30 8'45
Barcelona	6'20-8'50-16'50	8'50-16'50	16'50	Sortida Reus	8'50-12'45-17'50-19'00	9'00-13'45-17'50 9'00
Alcanyís	10'00-19'00	10'14-19'00	10'00	Sortida Alcanyís	8'00-16'00	8'00-16'00 14'00

Llocs de Sortida:

Barcelona: Corte Inglés Diagonal / Tarragona: Estació d'autobusos / Reus: Estació d'autobusos / Alcanyís: Avgda. d'Aragó, nº 5 / Gandesa: Estació d'autobusos.

Informació: 977 77 06 98

Informació línies regulars **HIFE 977 - 44 03 00**

Del Pinell a Gandesa

Sortida	Arribada	
- 8'50	- 9'05	Laborals
- 13'15	- 13'30	Dilluns a divendres
- 17'05	- 17'20	Laborals

Del Pinell a Tortosa

Sortida	Arribada	
- 7'55	- 8'45	Lectius
- 9'15	- 10'00	Dilluns a divendres
- 9'50	- 10'25	Laborals
- 18'20	- 19'00	Laborals

De Gandesa a Pinell

Sortida	Arribada	
- 9'00	- 9'15	Dilluns a divendres
- 9'35	- 9'50	Laborals
- 13'30	- 13'45	Dimecres, i divendres lectius
- 19'00	- 19'15	Dilluns, dimarts i dijous lectius

De Tortosa al Pinell

Sortida	Arribada	
- 8'15	- 8'50	Laborals
- 12'30	- 13'15	Dilluns a divendres
- 16'30	- 17'05	Laborals

Del Pinell a Móra; per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 8'50	Lectius

De Móra al Pinell, per Gandesa amb canvi d'autocar

Sortida	
- 13'30	Dimecres i divendres lectius

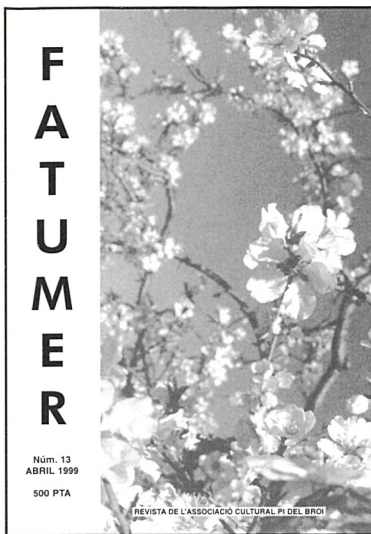
INFORMACIÓ TRENS

Móra la Nova	Tarragona	Barcelona/Sants	
4'00	5'05	6'15	Exp
6'50*	7'47	9'00	CE
8'27	9'25	10'30	CE
12'05	13'05	14'05	Interci.
12'22	13'24	14'29	Delta
14'55	15'55	17'00	Delta
17'49	18'54	20'00	Delta
19'17	20'16	21'30	Delta

*Els diumenges i els dies 25, 26, 27/12, 11 i 13/04 i 2/05 inicié el recorregut a Reus

Tortosa	Tarragona	Barcelona/Sants	
6'30*	7'38	8'56	Exp
7'45	8'52	10'00	CE
9'15	10'24	11'30	Delta
13'24	14'28	15'35	CE
15'50	16'59	18'05	CE
17'20**	18'27	19'35	CE
18'48	19'55	21'00	CE
19'31	20'54	22'08	Delta

*No circula els diumenges ni els dies 25, 26 i 27/12, 1 i 6/01, 10, 11 i 13/04 i 1/05
 ** Circula de dilluns a divendres. No circula els dies 25, 26/12 i 1/01

XIULETS

APLAUDIMENTS

- Xiulet a les contí-
nues i repetides pintades que
fan los quintos/es cada any.
- Xiulet a la cremada
dels arbres del voltant de la
bassa del poble.
- Xiulet a l'aparcament
de cotxes en algunes
zones de la carretera dins el
casc urbà.

- Aplaudiment a la
iniciativa de la creació de
l'Associació de Jubilats.
- Aplaudiment a la
restauració de la central de la
Cooperativa.
- Aplaudiment a l'as-
falt de la carretera.

**AJUNTAMENT
DEL PINELL DE BRAI**

**CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA**

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

DIPUTACIÓ DE
TARRAGONA

SUMARI

Xiulets i aplaudiments	3
Torns de guàrdia de farmàcia Relació de naixements i defuncions. Any 1998 Cartes d'opinió	4
Notícies culturals Dies internacionals i mundials declarats per les nacions unides, 1999.....	5
Oficis antics	6
Secció d'excursions Plats d'ara i d'abans	8
L'escola escriu	9
Entrevista.....	10
OCIC Contes a la vora del foc	11
El vi de la Terra Alta	12
Actes de l'Ajuntament.....	15
Medicina i salut.....	19
Solució al QUI ÉS QUI?	20

CONSELL DE REDACCIÓ

Josep Ramon Alabart, Selvi Alcon, Àngel Altadill, Magda Ferré, Ramon Hernández, Maria Josep March, Lluís Peris, Montse Riba.

Fotografia de portada cedida per Joan Ferré

Tots els articles signats són responsabilitat dels seus autors.

EDITA L'ASSOCIACIÓ CULTURAL "PI DEL BROI"

Impress a Tortosa per Coop. Gràfica Dertosenca D.L. T.- 1436-95

TORNS DE GUÀRDIA DE FARMÀCIA

Lo calendari dels torns de guàrdia dels farmacèutics de la Terra Alta els cap de setmana (des de les 20h. del divendres a les 10h. del dilluns) és lo següent:

	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY
GANDESA	1-2-3-6	13-14	27-28	---	8-9	19-20
HORTA - VILALBA	9-10	20-21	---	2-3-4-5	15-16	24-26-27
ARNES - CORBERA	16-17	27-28	---	10-11	22-23	---
CASERES - FATARELLA	23-24	---	6-7	17-18	29-30	---
BATEA - PINELL	30-3	---	13-14	24-25	---	5-6
BOT- POBLA	---	6-7	20-21	---	1-2	12-13

	JULIOL	AGOST	SETEM.	OCTUB.	NOVEM.	DESEM.
GANDESA	31	1	11-12	23-24	---	4-5-6-8
HORTA - VILABA	---	7-8	18-19	30-31	1	11-12
ARNES - CORBERA	3-4	14-15	25-26	---	6-7	18-19
CASERES - FATARELLA	10-11	21-22	---	2-3	13-14	25-26
BATEA- PINELL	17-18	28-29	---	9-10-12	20-21	---
BOT - POBLA	24-25	---	4-5	16-17	27-28	---

RELACIÓ DE NAIXEMENTS, MATRIMONIS I DEFUNCIONS. ANY 1998

NAIXEMENTS

1. Roser Olesa Vallespí, 4/4/98
2. Irene Montagut Pellissa, 23/4/98
3. Joan Faneca Gabarri, 20/10/98
4. Roger Altadill Blanch, 23/10/98
5. Elisabet Cobo March, 27/10/98
6. Santiago Pallarès Borràs, 21/11/98
7. Regina Vallespí Alcon, 22/12/98

MATRIMONIS

1. Agustí Bejarano Borrull i Ester Serres Poblet
2. Josep Maria March Ferré i Elàdia Borràs Arnal
3. Robert Amposta Llop i Olga Boloix Sedó
4. Adam Sanz Pallarès i Alba Serres Martínez
5. Pedro Álvarez i Mª Carme Fons

DEFUNCIONS

1. Javier Algueró Guarí, 24/4/98, als 78 anys
2. Josefa Bonavila Pla (domiciliada a Prat de Comte), 8/5/98, als 83 anys
3. Rosa Espinós Sabaté, 4/10/98, als 61 anys
2. Carmen Lluís Ramos, 14/10/98, als 81 anys
3. Tomàs Guarí Montagut, 29/10/98, als 72 anys
4. Teresa Clua Martínez
5. Flores De la Fuente Alerany
6. Rosa Benaiges Martínez
7. Josep Pallarès Serres

EL PROBLEMA DE LA DROGA

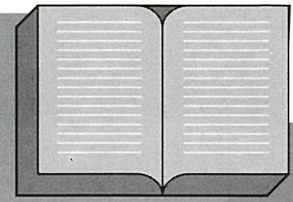
Tots els que tenim nens petits, i suposem que també altra gent, estem molt preocupats pel creixement del consum i sobretot pel tràfic de droga que actualment hi ha al nostre municipi. És un fet que el tenim damunt i sembla que gairebé no hi ha ningú que el pugui resoldre o bé que no se l'hagi pres seriosament.

Els pares som els primers en no veure més lluny del nostre nas. La frase típica és sempre la mateixa: "el meu fill no ho fa això". Mos pensem que tapant el fet este no es produeix, mos enganyem naltres mateixos i normalment quan volem reaccionar ja és tard. La vida d'aquella família es torna un calvari, exemples d'això que diem se'n veuen cada dia.

Cadascú pot fer en la seua vida el que vulgui, sempre que el seu comportament l'afecti solament a ell. Però, quan un individu trafica en droga per enriquir-se o per pagar-se l'autoconsum, (només són dos o tres persones? I tots sabem qui), i n'ofereix a menors, està fora de la llei. Per molt que els consumidors majors d'edat vulguin justificar l'actuació d'estos elements, l'únic que aconseguen és que la gent del poble fiqui a tothom dins al mateix nivell. Les estadístiques demostren que qui comença molt jove a consumir drogues blanques (marihuana o haixix) tenen moltes probabilitats d'acabar consumint drogues dures (heroïna o coca). S'ha d'advertir als joves d'este perill.

El problema hi és, i l'ha de resoldre les autoritats policíacs. No podem seguir més dies observant el que està passant al nostre poble, concretament a alguns locals, i fer la vista grossa o esperar que algun veí es prengui la justícia pel seu compte.

Alguns pares del Pinell

NOTICÍES CULTURALS

Segells d'organitzacions politicosocials

Lo Patronat Pro-Batea, en lo suport del Consell Comarcal de la Terra Alta i del Departament de Cultura de la Generalitat, ha editat l'opuscle *Segells d'organitzacions politicosocials de la Terra Alta (1936-1938)*, que va acompanyat d'una exposició, la qual es va exhibir a les festes majors de Batea i Gandesa.

Lo professor de la Universitat Rovira i Virgili Josep Sánchez Cervelló ha estat qui ha documentat este estudi, i ha disposat de la col·laboració de Josep M. Pérez Suñé, Miquel Suñé Suñé i Pere Rams Folch.

Curs de pauma

S'està realitzant un curs del treball de la pauma al poble, organitzat per l'Ajuntament del Pinell, per recuperar i promocionar la pauma com a eina de treball tradicional.

"Per no entendre el castellà"

El dia 21 de març al Teatre "La Pedrera" de Capçanes es va representar la peça teatral "Per no entendre el castellà" a càrrec del grup de teatre de l'Associació Pi del Broi.

Curs d'acompanyant de Guia Turístic a la Cooperativa Agrícola del Pinell

DIES INTERNACIONALS I MUNDIALS DECLARATS PER LES NACIONS UNIDES, 1999

Març

DI 8 març	Dia de la Dona
Dg 21 març	Dia Internacional de l'Eliminació de la Discriminació Racial
DI 22 març	Dia Mundial de l'Aigua
Dt 23 març	Dia Meteorològic Mundial

Abril

Dc 7 abril	Dia Mundial de la Salut
Dv 23 abril	Dia Mundial del Llibre

Maig

DI 3 maig	Dia Mundial de la Llibertat de Premsa
Ds 15 maig	Dia Internacional de la Família
DI 17 maig	Dia Mundial de les Telecomunicacions
DI 31 maig	Dia Mundial sense Tabac

Juny

Dv 4 juny	Dia Internacional dels Nens Víctimes Innocents de l'Agressió
Ds 5 juny	Dia Mundial del Medi Ambient
Dj 17 juny	Dia Mundial de la lluita contra la Desertització
Ds 26 juny	Dia Internacional de la lluita contra la Droga
Ds 26 juny	Dia Mundial de Suport a les Víctimes de la Tortura

QUI ÉS QUI?

Foto cedida per Juanita de Mayo

OFICIS

EL FUSTER

La pedra, l'os i la fusta van ser les primeres matèries aprofitades pels homes per fabricar instruments. Cada matèria ha generat un artesa que la treballa, en aquest cas el fuster. El seu ofici ha estat necessari a tots els pobles. Actualment treballen al Pinell dos fusters: Batiste de l'Anselma i Patxanc, però la seva tasca s'ha transformat força els darrers anys.

Dins de l'ofici de la fusta tenien cabuda: encofradors, torners, boters, mestres d'aixa (constructors de naus), ebenistes, fusteria decorativa i escultors.

El fuster ha de marcar, amidar, tallar, foradar, aplanar, polir, emmatxar i moldejar, per encaixar, allargar i donar amplada a les peces que fabrica.

Batiste explica que als 12 anys va començar com a aprenent de Picaïto. Era l'any 1951 i llavors hi havia quatre fusters al poble: Ramon del Guarda, Cotito, Picaïto i Margalit. Era la postguerra i només es feien *remendos*: arreglar portes, bastiments o una porta nova i una finestra quan algú es casava i es refeia l'habitació.

L'any 1963, en tornar de la mili, Batiste es va establir pel seu compte. Ja començaven les reformes parcials de les cases i aquell any va fer 27 finestres. Els millors anys per als fusters foren els 70-80, gràcies a la nova edificació de cases i granges de pollastres. En aquell moment entraven al poble bons sous, procedents dels obrers que treballaven en la construcció de la central nuclear d'Ascó

LES EINES

És molt completa la caixa de les eines del fuster: serres i xerracs, martells, maces, escaires, regles, compassos, broques, filaberquins, etc. Segons la funció que realitzen es poden classificar en aquests grups:

Per desbastar: l'aixa

Per aplanar: la garlopa, el garlopí, el ribot, el guilleume.

Per fer canals als plafons: el cadell

Per encaixar: l'enformador.

Per foradar: les barrines de cargol i les badaines.

Per subjectar i estrenyer: els serjants.

Algunes eines s'han substituït per màquines com les següents:

La serra cinta, per tallar fustes o quadrar bigues.

La raspatlladora, per aplanar o motllurar.

La regruixadora, per aplanar a diferents mesures.

La polidora, deixa la peça amb l'acabat final.

La màquina de fer forats.

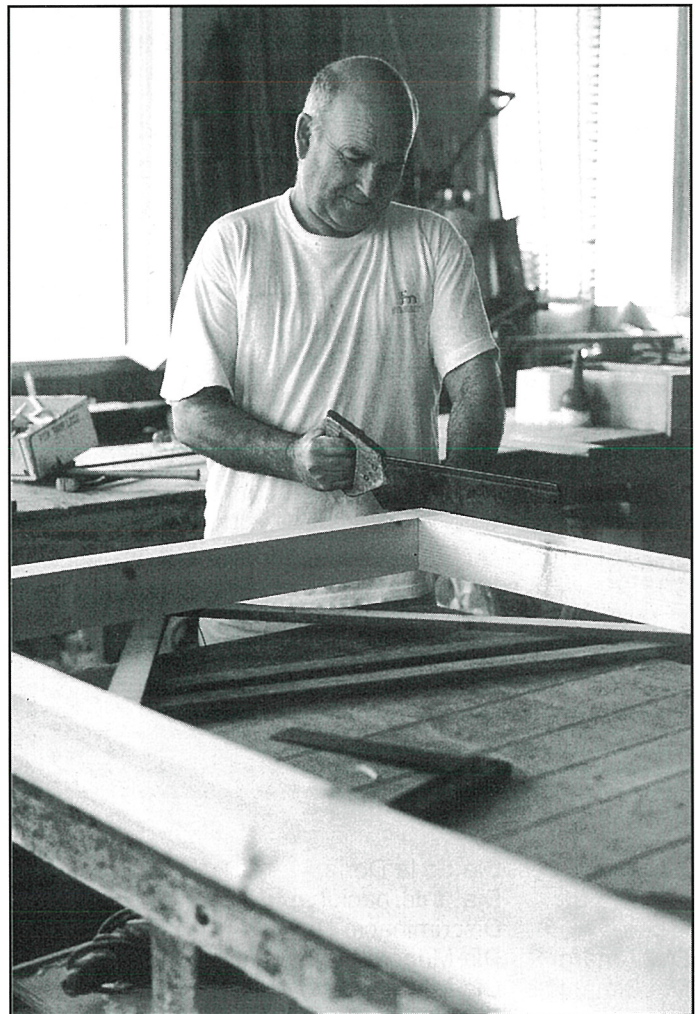

Foto: Antònia Serres

MATÈRIES PRIMERES

La fusta de l'arbre es transforma en taulons, que tallats a cara i cantó segons el gruix i l'amplada, permeten fer de tot.

La majoria de les fustes treballades al país provenen de la importació. El pi roig procedent de Finlàndia, Suècia i Rússia s'utilitza per a la construcció base dels bastiments i les portes que donen al carrer.

Les portes interiors es fan de calabó de Guinea, sepeli, embero, roure, freixa, pi melis o pi d'Oregó.

Els mobles de menjador o dormitoris s'elaboren amb fustes fines com el faig, roure, cirerer, noguera, teca i bovinga de Guinea, o caoba de Cuba.

Pel que fa a la qualitat de la fusta podem trobar al mercat:
- Tot de fusta natural.

ANTICS

- Fusta de pi o faig pintada imitant altres fustes més cares.
- Aglomerat rexapat amb fustes naturals, (el gruix de fusta premsada i una fina capa exterior de fusta natural).
- Melamina: aglomerat i una capa exterior de paper estratificat imitant les fustes.

Els anys seixanta va començar l'evolució dels materials per a les cuines i banys. Primer hi havia el táblex prepinat, després va aparèixer la fòrmica i ara s'utilitzen els lacats, el PVC i ha tornat la fòrmica de més qualitat.

A les finestres de les cases s'utilitza molt l'alumini, ja que és més barat i no necessita el manteniment de la fusta que s'hauria d'envernissar cada any si li toca el sol. El PVC no s'ha generalitzat perquè resulta més car i és tòxic en cas d'incendi.

La majoria de les portes dels garatges són metàl·liques, però cada vegada se'n posen més de fusta de pi roig, amb els típics claus forjats, seguint diferents línies o dibuixos.

El fuster actualment s'ha convertit en un instal·lador que pren mesures, encarrega i instal·la portes, finestres i mobles, ja que no pot competir amb la indústria que fabrica en sèrie qualsevol peça segons unes mesures estandarditzades, que per a les portes d'interior són 60-70-80 cms d'amplada per 190-210- 220 d'alçada.

Batiste recorda que l'any que es va instal·lar de fuster (el 1963), un bastiment d'una porta costava 180 ptes, i una porta de plafó llisa 600 ptes. Actualment venen a costar unes 5000 i 6000 ptes respectivament.

AL VOLTANT DE LA FUSTA

Una creença general diu que la fusta s'ha de tallar a la tardor i a l'hivern, sempre en lluna vella, així no es torna guerxa i no es corca. Ja diu el refrany:

"Per la lluna de gener, talla la fusta el fuster". O també:

"Arbre que perd la fulla, talla'l de lluna vella, arbre que la conserva, talla'l de lluna tendra"

Sembla que el que realment importa a l'hora de tallar un arbre és que no hi hagi moviment de saba, i això passa a la tardor i a l'hivern.

"La fusta és una matèria viva" comenta Batiste, "quan talles els taulons d'un tronc, no saps mai el moviment que farà. També si es deixa un bastiment un temps sense

col·locar es pot torçar". Així es parla de fusta curada que procedeix dels arbres més vells i no té gaire moviment.

Els nusos de la fusta, són el senyal que han deixat les branques, i van de l'escorça al cor o centre de l'arbre. Si la rama s'asseca el nus també ho fa i no queda compacte, de manera que quan es treballa la fusta, pot saltar. També quan es respatlla un tauló, s'ha de triar la direcció adequada per evitar que s'estelli.

La cara longitudinal d'un tauló ens mostra les vetes que es corresponen transversalment amb les anelles concèntriques al voltant del centre que indiquen els anys d'un arbre. La part clara que és més tova creix a l'estiu, i la fosca més dura a l'hivern. Com més juntes i fines són les anelles d'un arbre, la qualitat i la duresa de la fusta és millor.

La fusta té porus per on penetra la pols i l'aigua. Per tal de protegir-la y destacar el seu estat natural s'envernissa, però com que els vernissos s'escarden, s'ha de realitzar un manteniment periòdic. Abans pintaven les portes i finestres amb pintura a l'oli de llinosa de diferents colors que amagava la qualitat natural d'anelles, nusos i colors característics de cada arbre.

Ara que es valoren cada vegada més les matèries autèntiques i naturals, tornen les bones fustes (també perquè el poder adquisitiu és més alt). Esperem que no manquin els bons artesans per treballar-les.

Antònia Serres Buenaventura

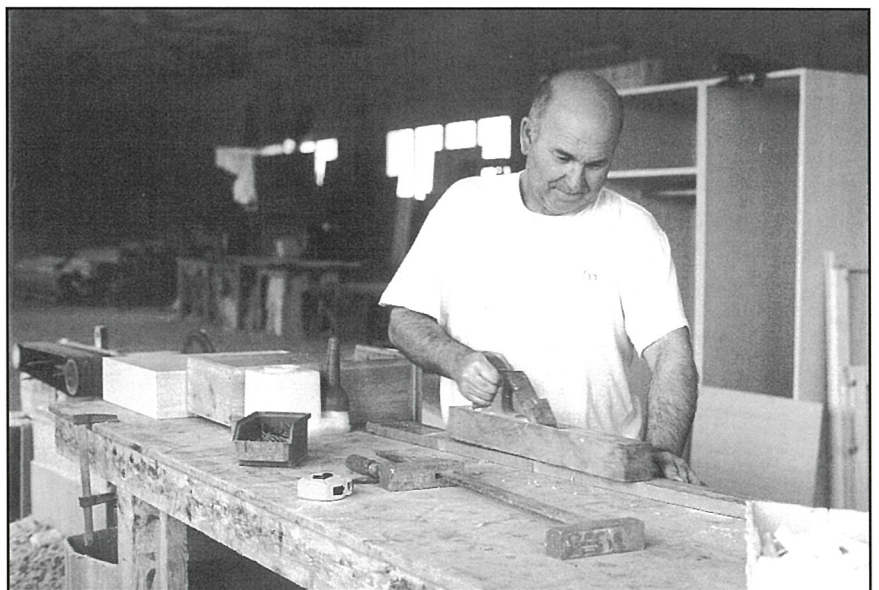

Foto: Antònia Serres

SECCIÓ D'EXCURSIONS "L'OLIVER DE LES ARRACADES"

Segon trimestre 1999

Dia 23 de maig:

Excursió als Algars en los alumnes de Primària i E.S.O.
 Hora de sortida: 8'30 h. del matí.
 Lloc: la Pista.
 Cal portar l'esmorzar i el dinar.

Dia 27 de juny:

Excursió del Pinell a Corbera.
 Hora de sortida: 8 h.
 del matí
 Lloc: la Pista.
 Cal portar l'esmorzar i el dinar.

*Josep Ramon Alabart i
 Eleuteri Martínez*

PLATS D'ARA I D'ABANS

"Sarsuela"

Ingredients:

- Calamar o sípia
- Gambes o llagostins
- Escamarlans
- Lluç
- Rap
- Musclos
- Un got de brandy

Picada:

- Quatre grans d'all
- Sis ametlles
- Quatre avellanes
- Lo suc d'una llimona grosseta
- Una ceba mitjana

Estos ingredients són per a quatre persones.

Se passe el peix per la farina (molt poc perquè atipa molt), i es fregix molt poc, només dos tombs i ja n'hi ha prou; lo col·loquem a la cassola directament. Abans fregirem lo peix dur i l'últim ha d'ésser lo lluç.

Ara canviem l'oli i el reservem. En l'oli nou fregim els escamarlans, les gambes o llagostins i la sípia. Quan tot el peix és fregit i a la cassola, abocar la salsa damunt, l'oli que hem reservat abans i finalment un got de brandy encès.

Ho posem al forn durant 1/2 hora fins que quedo cuitet. Finalment ho gratinem uns minuts.

Bon profit.

Magda Ferré

L'ESCOLA ESCRIU

Cèsar Martinell: un amic recordat per sempre

Aquesta redacció ha estat premiada amb el 3r premi al concurs de redacció de l'Associació Cèsar Martinell.

El dia 24 de desembre de 1888, tots els veïns del carrer Castell van tenir una gran alegria, a tres quarts de cinc del matí, a la casa número 49 va néixer un xiquet. El pare de tanta alegria que tenia va fer un salt de 2 metres i, va decidir que li ficarien Cèsar Josep Joaquim. La seva mare va dir: "Aquell noi tinc el pressentiment que de gran serà arquitecte"; dit i fet, va ser arquitecte, un bon arquitecte, sinó que ens ho preguntin a nosaltres.

Ramon Martinell i Mas, el pare i, Ludgarda Brunet i Voltes, la mare; en veure que a l'escola aprofitava el temps i que era estudiós, intel·ligent i aplicat, van preguntar-li si volia continuar estudiant Batxillerat. Va començar a estudiar-lo al 1900, quan tenia 12 anys. Com que el Batxillerat li va anar bé; al 1906, quan tenia 18 anys començà els estudis d'arquitectura a Barcelona. De moment el pressentiment de la seva mare es complia.

Els estudis van durar fins al 1916, quan tenia 28 anys, que va obtenir el títol d'Arquitectura a Barcelona.

Durant aquest període va conèixer a Antoni Gaudí i, es va convertir en el seu amic i deixeble. El projecte de fi de carrera de Cèsar va ser fer els plànols d'un Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts.

Els companys d'estudis sempre el veien fent projectes i plànols d'edificis, ja que vivia intensament l'arquitectura i posava tot el seu saber en els seus treballs.

Però, com tothom, també va sentir el sentiment de l'amor. Un dia va conèixer a una noia molt bonica que es deia Maria, es van enamorar tant un de l'altre, que el dia 16 d'octubre de 1926 es van casar.

D'aquest matrimoni van néixer un fill i dues filles: Cèsar, Maria i Rosa Maria.

Entre els anys 1919 i 1925 va fer diferents cooperatives com: Falset, Montblanc, Gadesa, El Pinell de Brai, etc. De totes aquestes cooperatives de Catalunya es diu que probablement la més bonica és la de El Pinell de Brai. No sol pel seu famós fris de Xavier Nogués, sinó per tot l'edifici: arcades, pilars, soterrani, façana, trulls, etc.

En Cèsar Martinell no parava de fer plànols de totes maneres, en un estil semblant a Gaudí, i com sempre, dormia i menjava poc.

La cooperativa de El Pinell de Brai està associada per sempre al nostre arquitecte. La construcció de l'edifici no va ser fàcil, ja que costava molts diners, els pagesos no els tenien i van haver d'empenyar les finques, malgrat tot, volien una cooperativa molt bonica, molt més que la que construïen a Gadesa.

La gent del poble feia versos com els següents de dedicats a la cooperativa:

"Uns marxen cap a les Catalunyaes,
uns altres cap a l'arròs,
per culpa del sindicat,
'haver-lo fet tan gros."

Aquesta poesia reflecteix l'esforç que suposava la construcció de la nostra cooperativa. Tant és així que Cèsar Martinell va haver de fer modificacions en els plànols inicials per qüestions econòmiques.

Quant Cèsar va venir al poble a buscar informació sobre el terreny i, sobretot del que es produïa al terme. La Junta li va dir: "Si surt bo, vi; si surt dolent, vinagre". Ells es va quedar una mica sorprès de la resposta de la Junta, i li va ajudar a conèixer el caràcter de la gent del poble.

Un dels primers problemes tècnics que va tenir, va ser quan li van caure les dos primeres arcades de l'edifici. Va haver d'anar a Barcelona a parlar amb Antoni Gaudí per a que li digués com ho havia de fer, a partir de llavors la resta li van sortir bé.

Començada l'any 1918 i durant uns quants anys es va anar fent la cooperativa, es va acabar al 1921. És la més representativa de totes les cooperatives i cellers fets a Catalunya durant aquesta època. Ell mateix va dir referint-se a l'edifici, que el va fer: "Com a senyal de la prosperitat que esperaven els habitants del poble de El Pinell de Brai per a un futur millor"; i escrivint sobre els arcs i pilars de l'edifici, sempre deia que els havia construït per a que la seva visió donés un sentit més artístic "per a servir als desigs de bellesa manifestats pel Pinell". La nostra cooperativa també se la coneix arreu del món com "La Catedral del Vi", expressió ideada per ell mateix.

La gent del poble explica a tothom com a curiositat que davall de l'escala del soterrani es van trobar les rajoles del fris i es van salvar així dels desastres de la Guerra Civil i, malgrat tot, durant aquesta tragèdia va explotar un polvorí que hi havia dins i, que va fer caure una arcada, un tros de pilar i, de teulada. Acabada la guerra, els socis de la cooperativa van localitzar a Cèsar per a reconstruir la part caiguda, com així es va fer.

També es van col·locar les rajoles del fris al 1949 i, al 1957 va venir a la cooperativa a veure-les col·locades i ¡¡¡Quina va ser la seva sorpresa, quan en va veure unes quantes d'equivocades, i una de nova ja que l'original no es va trobar!!!.

Cèsar Martinell, a més a més, va ser pintor, escriptor, secretari i professor de l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona, i fundador de moltes més institucions que es farien famoses amb els anys.

Va morir el 19 de novembre de 1973 als 85 anys, deixant al seu darrera una llarga i fructuosa vida. Segons diu la seva filla Maria: "Li va faltar temps per fer moltes de les coses i projectes que tenia previstos".

Alumnes de C.S. II

**ENTREVISTA A CARMÉ PELLEJA
"LA COMADRONA"**

- 1.- A on vau nèixer?**
A Falset.
- 2.- De petita, on vivíeu?**
Només a Falset.
- 3.- A on vau estudiar?**
A Tarragona, i la carrera de *comadrona*, a Barcelona.
- 4.- Què volíeu ser de gran?**
ATS, *comadrona* no!
- 5.- Teniu algun precedent familiar en el món de la medicina?**
Sí, la mare, que era *comadrona* i ATS, abans, però, se deia practicant.
- 6.- Quants anys teníeu quan vau exercir de comadrona per primera vegada?**
Me vaig casar que tenia 21 anys, 22 anys recent complerts.
- 7.- A on? Us en recordau quin va ser el primer part?**
Aquí, al Pinell. Vaig començar aquí al Pinell. Vaig fer parts amb la mare a Falset, però molt pocs. El primer part ... va ser aquí al Pinell, potser fos la lolanda de Batiston, que es quinta de la Palmi.
- 8.- Què suposave fer de comadrona 30 anys enrere?**
Molta responsabilitat, potser per això no ho vaig voler fer més. N'hi vaig fer quatre o cinc i prou.
- 9.- Ha canviat lo món de la maternitat?**
Sí, molt. La primera i principal perquè ara se va a les clíniques. A la clínica tenen una bona assistència, si tu vols igual, però ja no hi ha tan perill d'hemorràgies i moltes coses.
- 10.- Hi havie complicacions quan s'assistie a les parteres a casa?**
No, no, de complicacions no, mira! La mare n'havia fet a Falset pujant lo metge de Tarragona: fent *fôrceps*, etc.
- 11.- Done satisfacció ajudar a tindre un fill a una dona?**
Sí, bonic ho és molt. Jo, en una clínica, m'hauria agradat fer de *comadrona*, en un poble no.
- 12.- Quin i quan ha estat l'últim part?**
Mira!, l'últim part va ser una dona de Batea, que la vam assistir Paco i jo, que només va passar del Pinell, baixant de Batea. Després, però, la vam enviar a Tortosa en una ambulància. A Batea lo coneixien com lo pinellà.
- 13.- Ara només feu de practicant?**
Sí.
- 14.- A quins llocs hau treballat?**
Aquí i al CAP de Gandesa.
- 15.- Quin va ser el primer contacte en lo Pinell?**
Aí! Quan tenia... era molt joveneta. La primera vegada que vaig venir devia tenir quatre o cinc anys. Ja venia a ca ma cunyada, la Rosita. La tia Teresa i Conrado van estar a Falset de guàrdia forestal, i d'aquí va venir l'amistat. Bé!, los meus iaïos eren d'aquí. Jo venia a ca la Rosita. Me van portar aquí per un canvi d'aigües, perquè era molt prima, per això me va provar molt lo Pinell, no?
- 16.- És fàcil combinar la faena de practicant en la de pastissera?**
No, ara de quan la Palmi s'ha fet gran, jo me dedico més a la meva i el forn me l'he deixat molt.

17.- Ha tingut de cobrir moltes urgències pel fet de viure al Pinell?

No, només coses lleus; atacs de ronyó, algú que ha saginat, ferides de poca consideració, cosetes així. Accidents greus aquí, no.

18.- Dins del vostre ofici què és lo millor, i lo pitjor?

Tens coses bones, ara, la gent també te done moltes patades i molts disgustos. Hi ha gent de tota manera, això ja ho sabem.

19.- Com passa el temps lliure?

Quan n'hi ha... Mira! A vegades en alguns amics anem a sopar o a dinar; també en los companys del CAP sortíem alguna vegada, una vegada al mes, més o menys.

20.- Una pel·lícula

A mi m'agraden molt les de l'Oeste, una cosa sí, no en veig quasi mai.

21.- Un llibre

Molt l'història d'Espanya, m'agrada molt, me n'he llegit molts.

22.- Una cançó

Sóc poc aficionada a la música. Potser Camilo Sesto, i aquell que cantava "Jesucristo Superestar".

23.- Un programa de ràdio

Algun que parlin de medicina.

24.- Un programa de TV

Els concursos, però bons... com per exemple el "Més a més" que fan al migdia. Que la gent acudeix als concursos perquè en sap.

25.- Un lloc per anar

A l'estiu m'agrada la platja, ara a l'hivern m'agrada la muntanya. Al meu gust les vacances les faria a la muntanya, als Pirineus. La platja me cansa.

26.- Quin personatge li agradaria conèixer?

Quin personatge li agradaria conèixer... Tant me fa, no tinc cap preferència.

27.- Platja o muntanya

Muntanya

28.- Carn o peix

Peix

29.- Posar injeccions o fer receptes?

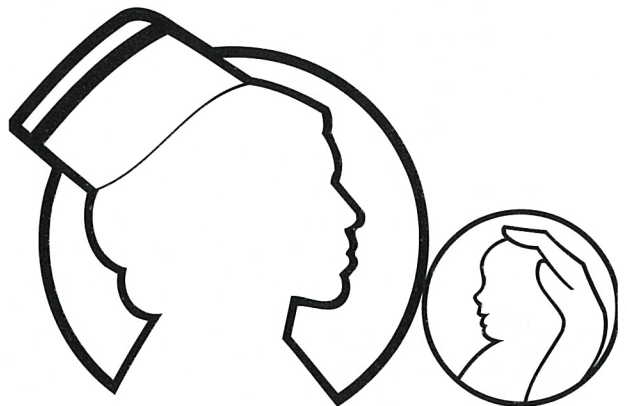
Posar injeccions, prendre pressions i fer cures. Posar receptes no és la meva obligació.

30.- Hospital o consultori

Consultori. Ara! Per a comadrona hospital.

31.- Quin consell donaríeu a un/a aspirant a infermer/a.

Doncs que ho faci si li agrada molt, perquè és una professió que si no agrada, malament, no pots fer-la mai, perquè tindràs fàstics. Quan comences te costa una mica, tens que arribar a superar moltes coses, però després és molt bonica.

OCIC - OFICINA COMARCAL D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR

LA RECOLLIDA DE L'OLI DEL MOTOR DELS VEHICLES

Los fabricants de vehicles aconsellen de canviar l'oli del motor cada 5.000 o 10.000 quilòmetres, però molt sovint, no diuen què se n'ha de fer de l'oli usat. Este lubricant és potser el pitjor tipus de contaminant per a l'ambient, perquè no és tan sols oli mineral: mentres greixe lo motor del vostre vehicle, arplegue tota classe de substàncies tòxiques addicionals provinents de la gasolina.

Alguns experts calculen que el 40% de la contaminació dels rius i llacs procedix de l'oli usat de motor.

Quan se llance, l'oli usat pot contaminar l'aigua subterrània i el subministrament d'aigua de les cases. Un sol litre d'oli pot contaminar un milió de litres d'aigua potable.

Llançar l'oli usat al clavegueram o al carrer és lo mateix que abocar-lo a un riu o a un llac. Un sol litre de petroli pot crear una taca d'una hectàrea.

Llançar l'oli usat a la brossa és, en essència, igual que abocar-lo a l'aiguera. L'oli usat acabe en un abocador i es filtre al subsòl.

• Què podem fer naltres?

Molt fàcil, canviar l'oli en un taller, però cal comprovar primer que tingo un procediment per recollir l'oli usat.

Si el taller on portam a revisar el cotxe no té un sistema de recollida de l'oli usat, podeu indicar-los a la nostra oficina els informarem de tot allò que han de fer per tal que una empresa especialitzada els reculli l'oli, sense cap despesa.

PER TAL D'EVITAR LA CONTAMINACIÓ DE LES AIGÜES CAL CANVIAR L'OLI EN ESTABLIMENTS ESPECIALITZATS.

Francesca Borràs i Aubà

CASC DE PROTECCIÓ PER ALS USUARIS DE CICLOMOTORS I MOTOCICLETES

Cada casc de protecció destinat a la venda i degudament homologat durà fixada o cosida en lo seu sistema de retenció una etiqueta en les següents inscripcions:

- Una marca d'homologació internacional composta d'un cercle en l'interior del qual estigo inscrita la lletra "E" seguida del número distintiu del país que haigo expedit l'homologació.
- A continuació el número d'homologació.
- Després, un guió seguit d'un número de sèrie; los números de sèrie de producció seran correlatius per tots los cascs de protecció de tipus homologats en lo mateix país.
- Cada casc de protecció durà també una etiqueta clarament visible en la següent inscripció en català o castellà, o bé en ambdós idiomes a l'àmbit de Catalunya: "Per a una protecció adequada, este casc ha d'ajustar-se fermament i ser cordat en seguretat. Qualsevol casc que haigo sofert un impacte violent serà substituït".
- Addicionalment, quan lo material del casquet sigo afectat adversament per hidrocarburs, fluids netejadors, pintures, etiquetes autoadhesives o altres matèries estranyes, se destacarà a l'etiqueta abans esmentada, un avís separat i específic redactat com seguix: "Avís. No aplicar pintura, enganxines, combustible o altres dis-solvents en este casc".
- Cada casc de protecció estarà clarament marcat en la seua massa, en un error menor de 50 grams i en la seua talla.

CONTES A LA VORA DEL FOC

(L'Eva March mos ha fet arribar un romanç de sa reiaia Dolores de la Marrojana datat a començament d'este segle).

ROMANCE 1912

Una preciosa doncella, de una família muy rica, su novio la abandonó cuando se encontraba en cinta. Así que vieron sus padres el estado en que se hallaba, la amenazaron de muerte y la arrojaron de casa. La joven desamparada se arrodilló delante de sus padres y llorando se despidió: - Adiós, padres queridos, nunca más os voy a ver. Se despide para siempre y olvidarme vos también.

Con tan triste situación se fue a casa su madrina, la cual recibió como si fuera una hija; donde nada le faltó, pero siempre iba llorando a pesar del porvenir que se le estaba esperando.

Y dio a luz a un niño más hermoso que un sol. Se lo criaba ella sola para guardar su honor. Ya tenía nueve meses y el niño no era cristiano, para guardar su honor no lo había bautizado. Se dirigió a escribir una postal a su novio, la cual decía el sitio de encontrarse los dos solos. Rogelio acudió a la cita que Carmen le había dado. Estando Carmen con su hijo recostada bajo un árbol, Rogelio se acercó a ellos dando besos a su hijo y diciendo que desgraciado había de ser este pobre niño.

Carmen: - Rogelio, tus palabras me amargan dentro de mi corazón, que en vez de amar a tu hijo le echas una maldición, acuérdate del juramento que tú hiciste conmigo.

Rogelio: - Todas tus palabras han de ser en vano, tú te quedas con él, que yo me lavo las manos.

Se despide a la francesa y Carmen le pega un tiro, cayendo muerto en el acto, Carmen se fue con su hijo.

A los tres días siguientes Carmen fue vista en la Coruña, embarcada en La Habana. Al llegar en alta mar se salió del camarote, paseando por cubierta con muy malas intenciones, los pasajeros notaron que la madre iba llorando dando besos a su hijo, pero nada mal pensaron, y enseñada puso el pie encima la barandilla, arrojándose al mar con el hijo de su alma.

Dentro del camarote de una madre desdichada, debajo del tocador encontraron una carta, en la cual decía por escrito:

- Toda la culpa la tuvieron mis padres por no haberme recogido.

EL VI DE LA TERRA ALTA

“Terra de calç, vi de molts graus”. La Terra Alta ha estat tradicionalment una comarca vitícola, però la superfície dedicada al conreu de la vinya ha disminuït, des de les 11.000 ha dels anys seixanta fins a les 8.171 ha actuals. Les vinyes estan repartides entre 1.700 explotacions i localitzades sobretot als municipis de Gandesa, Batea, Corbera d'Ebre i Vilalba dels Arcs, que concentren tres quartes parts de la superfície plantada. La producció de vi està al voltant dels 300.000 hl anuals, amb un rendiment mitjà de 35 hl/ha (1).

Les característiques del terreny de naturalesa calcària, l'alçada a més de 400 m, les hores de sol, els vents de garbí i cerç, les pluges al voltant d'uns 400 mm anuals donen uns vins que es distingeixen per l'alta graduació alcohòlica (entre 12 i 15 graus els blancs) i que presenten una acidesa baixa. Són vins de cos, afruitats i pujats de color.

Fins als anys setanta, tot el vi es comercialitzava a granel, però els nous hàbits alimentaris i la moda de la dieta mediterrània reclamen un vi embotellat de qualitat, amb una demanda creixent dels països del nord d'Europa. El consum de vi a Espanya és de 33 l per persona i any.

LA FESTA DEL VI DE GANDESA

La Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya i el Celler Cooperatiu de Gandesa organitzen, des de fa 11 anys, la festa del vi. Entre els diversos actes, alguns cellers instal·len, davant de la cooperativa, les casetes per promocionar els seus vins, “Gandesa a cop de porró”, així encapçalava la informació de la festa del vi un diari provincial. Però la intenció dels organitzadors i de molts dels participants no és aquesta. El porró forma part del passat, i avui toca canviar de mentalitat per fer un vi de qualitat, competitiu amb els millors. Representants d'aquesta tendència són, entre altres, Carme Ferrer del celler Bàrbara Forés, de Gandesa i Llorenç Vidal, del celler Vidal i Vidal, de Vilalba, que des del 1994 i 95 elaboren vins propis. Llorenç afirma que el vi comença al cep, segons el tipus de maduració, el moment de la verema, les anyades.

“S'hauria de fer controls de maduresa, provar els mostos, i això ja ens indica el tipus de vi que es farà”.

Ambdós són partidaris d'optimitzar les varietats pròpies del terreny, en aquest cas la garnatxa, i de continuar amb vinyes velles que garanteixen una qualitat més uniforme i donen uns vins melosos, ben estructurats i amb bona capacitat d'envelliment. “Un vi ha de tenir la personalitat que li dona el clima, la terra, la varietat de raïm, la manera de treballar, però també ha de tenir contingut i ha d'estar ben equilibrat. Si això ho tenim amb les varietats pròpies, perfecte, però si no, t'has d'ajudar de varietats foranes, perquè per sobre de tot, un vi ha de ser bo i ha d'agradar”, comenta la Carme.

PROCÉS D'ELABORACIÓ

La verema es fa a primers de setembre segons les anyades, la partida o la varietat del raïm. El fet d'avançar o aplaçar la verema pot suposar l'obtenció d'uns vins d'uns caràcters ben diferents, ja que pot disminuir el contingut d'àcids, augmentar els sucres i la matèria colorant de la pell.

S'ha de procurar que el raïm arribi al celler tan sencer com sigui possible, per evitar que es xafi i es comenci a oxidar.

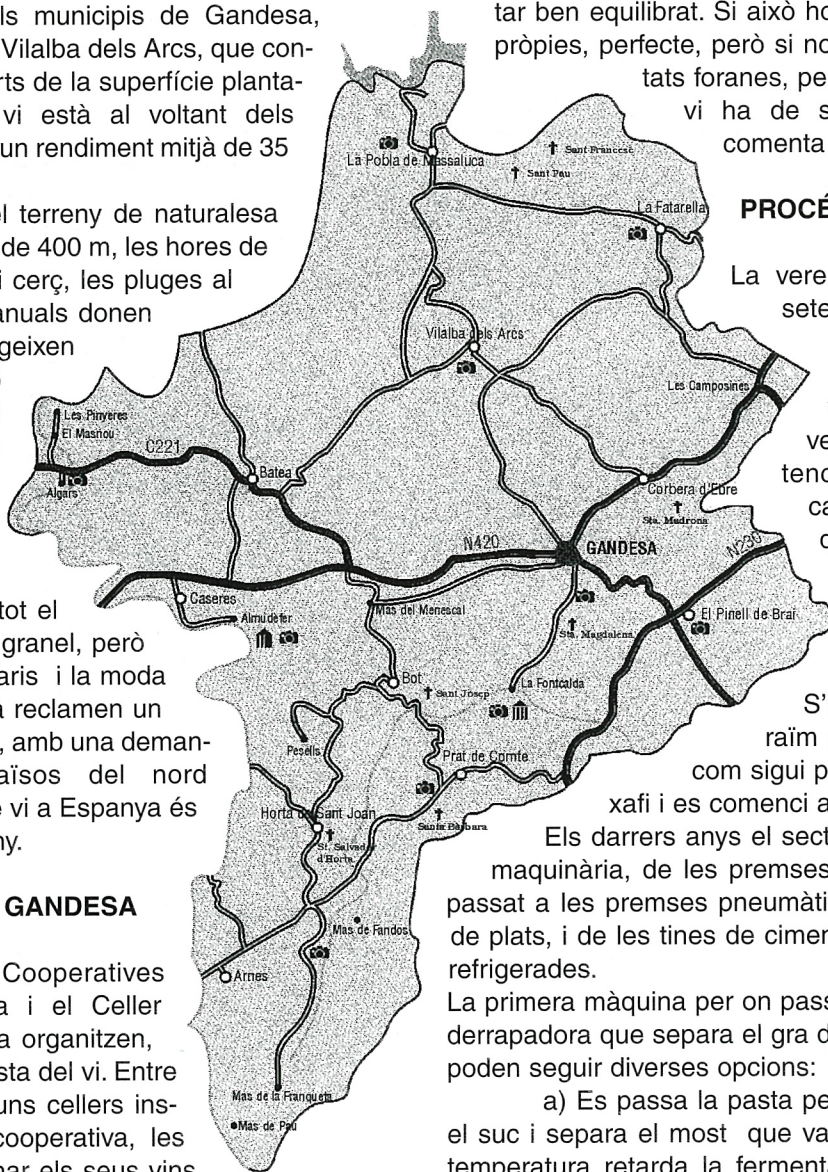
Els darrers anys el sector ha modernitzat tota la maquinària, de les premses contínues verticals s'ha passat a les premses pneumàtiques o a les horitzontals de plats, i de les tines de ciment, a les d'acer inoxidable refrigerades.

La primera màquina per on passa el raïm és la xafadora-derrapadora que separa el gra de la rapa i el xafa. Ara es poden seguir diverses opcions:

a) Es passa la pasta per la premsa, que espreme el suc i separa el most que va a la tina, on abaixant la temperatura retarda la fermentació, i com que el most està tranquil, les partícules residuals es dipositen al fons de la tina (2). Al cap de 24 hores és el moment de desfangar o passar el most net a un altra dipòsit, on comença la fase de la fermentació controlada a 18-20 graus els blancs i 24- 25 els negres al voltant de 15 dies, segons els anys.

b) Es fa la maceració de la pasta i el suc dels raïms negres en una tina refrigerada, durant unes hores, per obtenir les aromes, el gust i el color que li dona la pell del raïm.

c) Es fa una maceració llarga d'uns quants dies a

la tina, on el most també pot fermentar. És important que en la fermentació dels negres la pasta estigui contínuament submergida, per això es poden utilitzar unes tines autobuidants, que tenen capacitat per anar voltant.

Amb el densímetre i amb l'anàlisi de sucres residuals es controla la transformació del sucre en alcohol. Quan ha acabat la fermentació es fa el trascolat per separar el vi de les impureses que per la gravetat s'han dipositat al fons de la tina.

La vinificació no és un procés simple o mecànic sinó que té moltes variants i cada celler aplica l'experiència i els coneixements segons els raïms que es disposen cada any i el vi que es vol elaborar.

Cada temporada els cellers ofereixen els seus productes i el consumidor ha d'escollir entre una gran diversitat de marques i preus, però ha de tenir en compte si el vi és per consumir immediatament o per guardar-lo, i així tenim:

Vins joves

Vi novell, surt al mes de novembre.

Vi d'agulla, vi al qual s'ha afegit entre 8 i 9 g de sucre per litre de vi per provocar una segona fermentació que donarà el gas carbònic característic.

Vi escumós, obtingut amb l'addició de gas carbònic.

Vins de guarda

Vi de criança, els vins negres de criança tindran un període mínim de criança de 14 mesos, dels quals tres com a mínim seran en envàs de fusta de roure.

Vi de reserva, vi que té capacitat per envellir.

Vi generós, és ric en alcohol i sucre. Serà sotmès a envelliment durant un període mínim de cinc anys, en envàs de roure, en el cas dels secs com el vi ranci, i de dos anys els dolços com el moscatell o garnatxa.

COOPERATIVES I CELLERS

El cooperativisme agrari va començar a la comarca amb la construcció dels cellers de Gandesa (1919) i el Pinell (1918), obres de Cèsar Martinell, avui valorats i recuperats com part del patrimoni arquitectònic català. A partir de 1945 es constitueixen cooperatives a tots els municipis de la comarca, a excepció de Prat de Comte. L'any 1981 tenien un total de 2.355 afiliats (3).

L'elaboració i la comercialització del vi es fa bàsicament a través de les cooperatives, de les quals embotellen Batea, Gandesa, Vilalba, Corbera, Bot, la Pobla de Massaluca i la Unió Agrària Cooperativa de Reus. Aquest any ha començat la Cooperativa del Pinell.

Actualment 42 cellers estan inscrits com a Denominació d'Origen Terra Alta, 22 dels quals embotellen, i la resta ven la producció a l'engròs (4).

Cal destacar algunes de les marques dels vins de la comarca, que en aquests darrers anys han obtingut llocs destacats en diversos certàmens. Entre ells estan: Varvall i Garidells (Coop. de Gandesa); Fill del Temps i Vi de

l'Alba (Coop. de Vilalba); Vivertell i Vallmajor (Coop. de Batea); L'Avi Arrufi i Vinya Orosina (Vins Piñol, Batea); Les Llossanes i Tossal de Vidal (Cellers Vidal i Vidal, Vilalba); Quintà i Coma d'en Pou de Bàrbara Forés (Celler Ferrer Escoda, Gandesa); Clua Vindemia i Mil·lènnium (Celler Clua, Vilalba).

DENOMINACIÓ D'ORIGEN

A Catalunya les denominacions d'origen són: Alella, Bages, Conca de Barberà, Costers del Segre, Empordà-Costa Brava, Penedès, Priorat, Tarragona i Terra Alta. Com diu el rodolí "Cada comarca i regió té el seu vi, a qual millor".

La Generalitat de Catalunya va aprovar el Reglament de la Denominació d'Origen Terra Alta, a l'Ordre del 28 de maig de 1982 (5), que afecta els vins procedents de cellers inscrits en els registres corresponents que hagin estat elaborats, produïts i criats conforme a les normes exigides pel Reglament. Inclou els dotze municipis de la comarca.

Segons la normativa, els raïms propis de la Terra Alta són: garnatxa blanca, macabeu i parellada per als vins bancs, i garnatxa negra, garnatxa peluda, carinyena i ull de llebre per als vins negres. Amb caràcter experimental s'ha autoritzat cabernet sauvignon, syrah i merlot.

Fins a 1996 hi hagut diverses subvencions per arrencar vinya i en aquest cas es renunciava a noves plantacions, les quals estan regulades pel Departament d'Agricultura. Les parcel·les de vinya han d'estar registrades al catastro i a la Denominació d'Origen. La darrera actualització es va fer l'any 1992, de manera que el pagès que vol arrencar vinya ha de declarar-ho per acollir-se al dret a replantar, vàlid durant vuit anys, o transferir aquest dret a altres pagesos.

L'administració, alguns anys, assigna un pla de millorar per plantar vinya, al qual es poden acollir els pagesos que reuneixin les condicions d'estar afiliats a la Seguretat Social Agrària i que un 51% dels ingressos de la Declaració de Renda procedeixin de rendes agràries.

La funció del Consell Regulador de la Denominació d'Origen és aplicar els preceptes del Reglament i vetllar pel seu compliment. Ha de portar un registre de vinyes, cellers d'elaboració, d'emmagatzematge, de criança, de plantes envasadores i exportadores.

Dels 30 milions de litres que es produeixen a la comarca només se n'embotellen un milió i mig, en ampolles de 3/4, la resta es ven en altres tipus d'envàs o a l'engròs.

Si es disposa d'una bona matèria primera, una tecnologia adequada i uns enòlegs preparats, el repte per a tots els implicats consisteix a fer un bon vi, a un preu ajustat, que pugui competir i guanyar les quotes de mercat que per la seva qualitat es mereix.

Antònia Serres Buenaventura

VOCABULARI

Barrica: Dipòsit de roure de 225 litres per fer el vi de criança o el reserva.

Clarificants: Substàncies orgàniques que s'utilitzen per eliminar les impureses del vi, sobretot en vins joves que surten abans al mercat.

Cupatge: Barreja controlada de vi de diferents varietats, graus o partides, per obtenir un vi d'unes característiques determinades.

Desfangar: Procés que consisteix a deixar reposar el most en una tina refrigerada perquè les impureses es dipositin, per decantació, al fons i a les 24 hores es transvasi el most net.

Fermentació: Procés de transformació del most en vi, produït per unes bacteries anomenades llevadures, que s'alimenten de la glucosa del most, i la transformen en alcohol i gas carbònic.

Maceració: Contacte de les partícules sòlides (pell, gra) amb les líquides (most).

Monovarietal: Varietat de raïm dominant en els cupatges. Ha de ser com a mínim del 60% i la resta poden ser altres varietats pròpies o foranes.

Oxidació: Reacció química que provoca l'oxigen de l'aire quan enfosqueix el most i s'aturen les substàncies aromàtiques, la qual cosa repercuteix en el color i aroma del vi.

Sulfurós: Germicida que, per garantir l'asèpsia dels envasos i evitar l'oxidació, s'afegeix al most en una proporció entre 0,100 i 0,180 grams per litre.

Trascolar: Transvasar el vi fermentat per separar-lo dels baixos que es dipositen al fons de la tina.

Xaptalitzar: Afegir sucre de remolatxa al vi. Està permès als llocs on el clima no afavoreix el grau de maduració del clima mediterrani. El resultat són uns vins més afruitats i àcids.

NOTES

(1) *L'agricultura a les comarques de Catalunya*. Gabinet tècnic. DARP. 1993.

(2) Lluís Tolosa i Solà. *Vins i caves de Catalunya*. 1992.

(3) *La Terra Alta, Estructures productives i evolució social*. Caixa de Catalunya. 1993.

(4) Informació facilitada pel Consell Regulador de la DO Terra Alta. Gandesa.

(5) *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 238. 7 de juliol de 1982.

Informació oral proporcionada per Carme Ferré i Llorenç Vidal.

Foto: Antònia Serres

ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT

Acta de la sessió plenària extraordinària del dia 23 de setembre de 1998

Absents:

Sr. Josep Llorenç Serres Ferré

Sr. Delmir Prieto Serrà

Sra. Laura Crespo Sabaté

1. Aprovació de l'acta de la sessió anterior

2. Ratificació de l'acord de la Comissió de Govern

S'ACORDE:

1r. Ratificar tots els acords presos en la sessió de la Comissió de Govern de data 20/07/98.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

3.- Pista poliesportiva descoberta

L'Ajuntament, disposa d'una proposta de subvenció a càrrec del PUOISC-COMARCAL 1999 per a finançar la "Construcció d'una pista poliesportiva al Pinell de Brai", per un import del 50% del pressupost total d'execució de l'obra. S'ha presentat lo projecte tècnic per un pressupost total de 12.537.205 pesetes.

S'ACORDE:

1r. Aprovar el projecte tècnic i formalitzar la sol·licitud de subvenció al PUOISC-COMARCAL 99 per un import de 6.268.602 ptes.

2n. Enunciar que esta corporació dispose dels terrenys i dels servicis, i també les autoritzacions o concessions administratives que siguen necessàries, per a possibilitar l'inici de les obres abans de l'1 d'octubre de 1999.

VOTACIÓ: a favor, 4. En contra, 1, UPLTA.

4.- Segona certificació d'obra d'urbanització del carrer de la Carretera

La segona certificació dels treballs executats fins al 31 de juliol 1998 se sotmet a la consideració d'este Ajuntament en

F A T U M E R

Ple en les següents característiques:

Pressupost total d'execució d'obra:
25.900.000 PTA

Import d'obra executada a 20.04.98
10.724.116 PTA

Obra certificada segona certificació:
14.801.097 PTA

Pendent de certificar a 31.07.98:
374.787 PTA

S'ACORDE:

1r. Aprovar la certificació d'obra segona corresponent al projecte d'urbanització del c/ Carretera -perllongació av. Catalunya- per un import total de 14.801.097 ptes.

2n. Traslladar-la a les administracions públiques que participen en lo seu finançament (PUOISC-PAM).

VOTACIÓ: a favor, 4. En contra, 1, UPLTA.

Lo senyor Pere Joan Chertó base el sentit negatiu del seu vot en l'existència de diferents problemes d'execució a l'obra que fins ara no s'han solucionat: diferents nivells de les voreres, accessibilitat per a minusvàlids, incompliment de la normativa de la Llei 20/1995.

L'alcalde fa constar que actualment queda per a fer el conglomerat asfàltic sobre el ferm de la carretera: és important estar atents als resultats.

En concloure, lo senyor Chertó demana la convocatòria d'una reunió informativa de la Comissió d'obres de l'Ajuntament, en la presència del tècnic municipal i el contractista, senyor Martínez, per a tractar esta situació.

L'alcalde accepte esta possibilitat, i la convoca verbalment per al pròxim dilluns dia 28.

5.- Festes locals 98

S'ACORDE:

1r. Fixar com a les dos festes locals de l'any 1999 les següents dates: 16 d'abril i 7 de setembre de 1999.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

6.- Departament de Treball: subvenció atorgada

D'acord en la Resolució del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya de data 20.08.98, ha estat atorgada una subvenció per a finançar al 100% la mà d'obra desocupada que executaria el projecte d'obres municipal "Pavimentació de carrers al nucli antic del Pinell de Brai". L'import de la sub-

venció atorgada ha estat de 1.871.496 ptes., per la contractació de tres persones aturades durant un termini de quatre mesos.

S'ACORDE:

1r. Aprovar l'execució del projecte.

2n. Contractar, per un període de quatre mesos, tres persones aturades, a proposta del Servei de l'oficina de Treball de Móra d'Ebre, que són los senyors Florentin Vidiella, José Miguel Serres Amposta i Manuel García González.

3r. Quant als materials/subministres necessaris per a executar les obres, aniran a càrrec dels veïns afectats per les obres de millora del nucli antic del municipi, segons l'acord en los interessats.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

7.- 800 aniversari de la primera Carta de poblament

L'alcalde presente els actes previstos per als pròxims dies 9, 10, 11 i 12 d'octubre, per commemorar el 800 aniversari de la Carta de poblament del nostre municipi.

Esta iniciativa ha estat possible gràcies a la decidida col·laboració del conjunt d'entitats i associacions del nostre municipi. És important agrair-los este esforç de treball comú. En record i testimoniatge d'estos dies se col·locarà una placa commemorativa al perxe del Llop. Lo ple de l'Ajuntament approve esta iniciativa.

8.- Llicencies municipals

9.- Precs i preguntes

L'alcalde expose que, per iniciativa del Consorci Socioeconòmic Intercomarcal, des del Consell Comarcal s'ha plantejat la possibilitat d'organitzar una escolataller (construcció mirador turístic). L'Ajuntament ha proposat, per al mòdul de construcció, actuacions de rehabilitació al nucli antic i d'estructures antigues (perxes), juntament en estructures deteriorades de la Guerra Civil.

Expose també la iniciativa del Consell Comarcal (en la col·laboració de l'entitat "Senderes de Catalunya") per a crear l'anomenada "Ruta de la Pau". En principi hi ha dubtes raonables que el Pinell de Brai haigue estat inclòs en esta ruta (tot i les declaracions que a este sentit s'han fet). Se treballarà decididament per aconseguir la inclusió del nostre

municipi en esta ruta turística.

Lo senyor Pere Joan Chertó fa constar que els últims mesos s'ha modificat la periodicitat de les sessions ordinàries d'este Ajuntament, sense respectar l'acord inicial de fer-ne una cada mes. Tampoc no s'ha respectat lo límit legal de convocar-ne una com a mínim cada tres mesos. Esta situació és contrària a l'art. 46.a) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril LBRL i als articles 94 i 95a) de la Llei 8/1987, de 15 d'abril LMRLC, per tant s'ha de redreçar tant prompte com sigue possible.

L'alcalde demana al secretari que confirme els extrems plantejats pel senyor Chertó, quant a la periodicitat de les sessions ordinàries de l'Ajuntament. Si és necessari, s'adoptarà un nou acord de l'Ajuntament en Ple per fixar una periodicitat de les sessions ordinàries més flexible i adaptada a les necessitats operatives de l'Ajuntament, respectant sempre els límits legals establerts per la normativa d'aplicació. Lo Ple de l'Ajuntament se done per assabentat.

Acta de la sessió plenària de caràcter ordinari del dia 16 de novembre de 1998

Absents: senyor Josep Ll. Serres Ferré – per raons laborals - senyora Laura Crespo Sabaté – per raons laborals -

1. Acta de la sessió anterior

S'ACORDE: Aprovar-la en el seu contingut.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Fa constar que per error al punt 02 de l'acta aprovada s'ha fet constar que ho va ser per unanimitat: lo cert és que el Sr. Chertó se va abstenir.

Ensems, per error, consta també com data de festa local lo 7 de setembre, mentre que realment lo dia escollit va ser el 7 de desembre.

2. Periodicitat de les sessions Ajuntament ple

Hi ha consens en respectar la periodicitat mensual de les sessions de l'Ajuntament Ple.

3. Comptes municipals 1997

Formats los Comptes Municipals 1997. S'ACORDE:

Primer. Aprovar els Comptes Municipals 1997 d'acord en les següents determinacions:

1.- Compte general del Pressupost Recaptació líquida a 31/12/97: 55.213.118 ptes.
 Pendent cobrament mateixa data: 43.948.962 ptes.
 Drets líquids: 99.162.080 ptes.
 Pagaments realitzats a 31/12/97: 61.625.329 ptes.
 Pendent pagament mateixa data: 53.506.449 ptes.
 Obligacions liquidades: 115.131.778 ptes.
 Dèficit: 15.969.698 ptes.

2.- Compte d'Administració del Patrimoni
 Actiu líquid patrimonial a l'inici d'exercici: 338.946.949 ptes.
 Altes produïdes durant l'exercici: 63.684.410 ptes.
 Suma: 402.631.359 ptes.
 Baixes produïdes durant l'exercici

Depreciacions experimentades durant l'exercici: 6.778.939 ptes.
 Suma: 6.778.939 ptes.
 Actiu patrimonial en tancar l'exercici: 395.852.420 ptes.

3.- Compte de valors independents i auxiliars del Pressupost
 Existències procedents de l'exercici anterior: 7.893.924 ptes.
 Ingressos durant l'exercici: 3.531.429 ptes.
 Suma: 11.425.353 ptes.
 Pagaments durant l'exercici: 3.851.640 ptes.
 Existències a 31/12/97: 7.573.713 ptes.

4.- Comptes d'entitats i organismes municipals de gestió:
 No n'hi ha.

Segon. Traslladar còpia certificada dels Comptes Municipals 1997 a la Sindicatura de Comptes de la Generalitat de Catalunya.
 VOTACIÓ: vots a favor, 5. Vots en contra, 2, UPLTA.
 Lo senyor Chertó pren la paraula en este punt per sol·licitar que el preceptiu informe siga més extens i complert, per tal de millorar tècnicament la presenta-

ció dels comptes.

Hi ha consens en acceptar esta proposta.

4.- Ordenança taxa llicències urbanístiques

En considerar la necessitat d'actualitzar les actuals prestacions de l'ordenança que per este concepte té en vigor l'Ajuntament del Pinell de Brai:

S'ACORDE:

Primer. Derogar en efectes 01/01/99 l'ordenança núm. 3 d'Impost sobre Construccions, Instal·lacions i Obres aprovada per este Ajuntament en data 02/11/89.

Segon. Aprovar inicialment la nova Ordenança de creació de taxa per a llicències urbanístiques.

Tercer. Exposar-la a informació pública i sotmetre-la al tràmit d'audiència als interessats per un termini de 30 dies naturals.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

5.- Ordenances fiscals 99

S'ACORDE:

Primer. Aprovar inicialment la imposició i establiment de les següents taxes i les ordenances fiscals reguladores dels tributs següents:

- Ocupació del subsòl, sòl i volada de la via pública.
- Taxa per la prestació dels servei de subministrament d'aigua.
- Taxa per l'entrada de vehicles a través de les voreres i reserva de via pública per aparcament, càrrega i descàrrega de mercaderies de tot tipus.
- Taxa per la utilització de l'escorxadador municipal.
- Taxa pel rodatge i arrossegament de vehicles.
- Taxa per l'ocupació de terrenys d'ús públic en taules i cadires, en finalitat lucrativa.
- Taxa per la prestació del servei de veu pública.
- Taxa per la utilització de les piscines municipals.
- Taxa per l'exhibició d'anuncis.
- Taxa per l'explotació de servei de mercat municipal de venda a la menuda.
- Taxa per parades, barraques, cases de venda, espectacles o atraccions situats en terreny d'ús públic i indústries de carrer i ambulants i rodatge cinematogràfic.

- Taxa per l'ocupació de terrenys d'ús públic amb materials de construcció.
- Taxa per la presentació del servei de regularització de la salubritat i ornament públic d'immobles urbans.

Segon. Exposar estes taxes i ordenances fiscals reguladores a informació pública per un termini de 30 dies naturals.

Tercer. S'actualitzarà en un 2% la quantia de les ordenances fiscals i taxes enunciades dalt, com també les dels impostos/taxes següents (en efectes 1 de gener de 1999):

- Impost béns Immobles.
- Impost sobre vehicles tracció mecànica.
- Taxa per expedició de documents administratius.
- Taxa clavegueram.
- Taxa pel servei de recollida d'escombraries.
- Taxa Cementiri Municipal.
- Taxa per llicència d'obertura d'establiments.
- Taxa per la conservació de camins veïnals.

Quart. S'exposarà al públic i se sotmetrà al tràmit d'audiència pública als interessats esta actualització del 2% de la quantia de les ordenances fiscals d'este Ajuntament.

VOTACIÓ: vots a favor, 5. Vots d'abstenció, 2, UPLTA.

6.- Sol·licitud jubilats

Essent que des del col·lectiu de jubilats i pensionistes d'este municipi s'ha fet arribar a l'Ajuntament el seu interès per associar-se i forma una entitat que aglutino el conjunt de persones que s'han jubilat i/o són pensionistes. S'ACORDE:

Primer. Cedir d'ús l'espai "antiga cambra agrària" situat als baixos de l'Ajuntament a favor de la futura Associació de Jubilats i Pensionistes del Pinell de Brai.

Segon. La utilització d'este espai situat als baixos de l'Ajuntament ho serà sempre sense ànim de lucre per part de l'associació beneficiària.

Tercer. La cessió d'este espai serà sempre revocable unilateralment per part de l'Ajuntament en benefici d'interessos de caràcter públic/comunitari més significatius per al conjunt de la població.

Quart. La cessió d'este espai serà formalitzada a favor del col·lectiu de Jubilats i Pensionistes mitjançant document escrit a ratificar per este

Ajuntament Ple.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

7.- Sol·licitud senyor Manel Amposta

Este veí ha presentat una sol·licitud davant l'Ajuntament per tal que li siga autoritzada la utilització de la futura rasa que obrirà l'Ajuntament per canviar la conducció/tubs de l'anomenada Font del Broi: se tractaria de fer-hi passar una tuberia en aigua de regadiu per un tram determinat fins la finca del sol·licitant.

Per tal de fer un pronunciament objectiu sobre esta qüestió l'Ajuntament demanarà els següents informes:

- Informe sanitari al Cap Local de Sanitat.
- Informe a la Comunitat de Regants.
- Informe Junta d'Aigües Generalitat de Catalunya.

Hi ha consens en esperar los dictàmens sol·licitats per resoldre esta sol·licitud del senyor Manel Amposta.

8.- Proposta conveni Consell-Ajuntament

Lo senyor Josep Ramon Pellissa presente al Ple de l'Ajuntament lo conveni a signar en lo Consell Comarcal de la Terra Alta per tal de procedir a la senyalització turística del nostre municipi.

Lo títol del projectes és "Senyalització per a la promoció, la conservació del patrimoni i la preservació del medi a la comarca de la Terra Alta", S'ACORDE:

Primer. Aprovar el Conveni Consell Comarcal-Ajuntament titulat "Senyalització per a la promoció, la conservació del patrimoni i la preservació del medi".

Segon. Traslladar aquest acord al Consell Comarcal de la Terra Alta.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

9.- Conveni proposat pel Departament de Justícia

En considerar el conveni marc signat pel Departament de Justícia i l'Associació Catalana de Municipis i Comarques/Federació de Municipis de Catalunya, per tal de fomentar i aplicar les mesures alternatives a les penes privatives de llibertat arreu de Catalunya. S'ACORDE:

Primer. Sol·licitar l'adhesió a este Conveni marc de l'Ajuntament del Pinell de Brai.

Segon. Traslladar este acord al Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

10.- Obra urbanització C/ de la carretera

10.1.- Tercera i darrera certificació d'obra

Preparada pels serveis tècnics directors de les obres d'urbanització del c/ Carretera, 3a i darrera certificació dels treballs executats fins la finalització de l'obra, se sotmet a l'aprovació d'este Ajuntament Ple en les següents característiques:

- Pressupost d'adjudicació d'obra: 25.900.000 pts.

- Import obra executada: 374.787 ptes.

- Import obra executada anteriorment: 25.525.213 ptes.

Total certificat: 25.900.000 ptes.

Quant aquest punt, S'ACORDA:

Primer. Aprovar la tercera i darrera certificació d'obra corresponent al projecte "Urbanització c/ Carretera" per un import total de 374.787 pessetes.

Segon. Traslladar la certificació aprovada a les administracions públiques que participen en el seu finançament.

VOTACIÓ: vots a favor 5, en contra 2 UPLTA.

10.2.- Annex al projecte "Urbanització c/ Carretera -perllongació Av. Catalunya: preus contradictoris del núm. 1 al núm. 6".

En finalitzar l'execució del projecte d'obra pública d'urbanització c/ Carretera d'este municipi del Pinell de Brai, s'ha posat de manifest l'existència d'una part d'obra no contemplada al projecte originari de les obres, però l'execució de la qual ha estat de tot punt indispensable per finalitzar les obres en totes les condicions necessàries per garantir la seua plena viabilitat.

Es així que s'ha redactat per part dels serveis tècnics directors de l'obra un annex al projecte originari on queden reflectides totes les obres que han estat incorporades, que ascenden a l'import de 1.500.000 pessetes.

S'ACORDE:

Primer. Aprovar annex al projecte: preus contradictoris del núm. 1 al núm. 6" per un import total d'obra xifrat en 1.500.000 ptes.

Segon. Sol·licitar davant la Delegació Territorial del Govern de la Generalitat de Catalunya la concessió d'un ajut econòmic extraordinari per tal de subvenir el 75% de la despesa establerta en 1.500.000 ptes.

Tercer. Adscriure esta despesa, produïda del document annex aprovat, en càrrec a les partides d'inversió del proper exercici econòmic 1999.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Lo senyor Pere Joan Chertó fa constar la necessitat de convocar la comissió d'obres en presència del tècnic municipal per tractar el tema de supressió de barreres arquitectòniques/accessos per a minusvàlids a l'obra.

Hi ha consens en acceptar esta proposta.

11.- Estudi comparatiu preus servei gestoria

En considerar l'estudi comparatiu realitzat per la Secretaria Municipal quant als diferents preus oferits per gestories diferents per a la presentació de serveis adreçats als Ajuntament.

S'ACORDE: Encomanar a la Secretaria informe sobre les referències de caràcter anual dels preus ofertats.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

Lo senyor Josep R. Pellissa fa constar un vot particular per enunciar que la gestoria que actualment presta els seus serveis a l'Ajuntament ha demostrat una competència prou digna i, per tant, no estarà d'acord a canviar-la per una diferència de preus no significatives.

12.- Escut municipal

Examinada la contra-proposta redactada pels serveis d'Heràldica de la Generalitat de Catalunya quant a la morfologia proposada per al pi que s'ha d'incloure a l'escut municipal.

S'ACORDE:

- Convocar una comissió representativa de veïns del municipi per tal que emeton una resolució quant a l'acceptació o no del pi simbòlic proposat pels serveis d'Heràldica de la Generalitat de Catalunya.

VOTACIÓ: vots a favor 6, Vots d'abstenció, 1 PP.

13.- Ajut humanitari per Centre-Amèrica.

Considerades les nefastes conseqüències que fa als països de centre-amèrica ha tingut el pas de l'huracà "Mitch".

S'ACORDE:

Primer. Atorgar un ajut en metàl·lic establert en 100.000 ptes.

Segon. Encetar una campanya d'ajut humanitari sol·licitant la participació de tota la societat civil del municipi.

VOTACIÓ: unanimitat regidors assistents a l'acte.

14.- Pla territorial Terres de l'Ebre.

Es presenten al Ple de l'Ajuntament les propostes que des del Pinell de Brai es duran a una reunió de treball a desenvolupar al Consell Comarcal referent a l'elaboració del Pla Territorial de les Terres de l'Ebre.

S'ACORDE:

- Aprovar-les en el seu contingut.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

15.- Expedient d'habitatges

En este municipi hi ha dos immobles situats als c/ Alt, núm. 12 i c/ Alt, núm. 8 que presenten un estat de deteriorament molt evident, sense les condicions de seguretat i salubritat exigibles segons la legislació vigent.

S'ACORDE:

Primer. Instruir expedients per part dels serveis tècnics municipals per tal de determinar l'estat físic actual d'estos immobles.

Segon. En confirmar-se el fet, s'incoarà d'ofici un expedient per la execució subsidiària per part de l'Ajuntament de les mesures necessàries per a l'obtenció d'un estat físic dels immobles capaç de garantir la seguretat i salubritat pública exigides per la legislació vigent.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

16.- Llicències municipals

17.- Inclusió punts ordre del dia

A proposta de l'Alcaldia i en lo consentiment del conjunt de regidors de l'Ajuntament assistents a l'acte plenari, s'inclouen a l'ordre del dia de la sessió els següents punts:

17.1. Eleccions a les Cambres Agràries 1998.

Per tal de donar compliment a allò requerit per part del DARP de la Generalitat de Catalunya, quant a la formació de la Mesa Electoral que dirigirà el proper dia 13 de desembre de 1998 la celebració de la jornada electoral, se procedix a la designació de les següents persones per als càrrecs indicats:

President Mesa Electoral (Titular):

Pedro Martínez Montaña

President Mesa Electoral (Suplent):

Lázaro Algueró Espinós

Vocal 1r Mesa Electoral (Titular):

David Borràs Borràs

Vocal 1r Mesa Electoral (Suplent):

Teresa Pilar Pallarès Amposta

Vocal 2n Mesa Electoral (Titular):

Lorenzo March Segura

Vocal 2n Mesa Electoral (Suplent):

Tecla Poblet Cantó

D'acord amb la normativa electoral d'aplicació, es notificarà als interessats el seu nomenament per tal que acceptin el càrrec.

El Ple de l'Ajuntament es dóna per assabentat.

17.2. Creació Museu de la Batalla de l'Ebre

Des de l'Ajuntament de Corbera és prevista la creació, en este municipi de la nostra comarca, d'un Museu de la Batalla de l'Ebre.

Essent que des de l'Ajuntament de Corbera s'ha sol·licitat suport institucional per a esta iniciativa. **S'ACORDE:**

- Recolzar institucionalment la creació del Museu de la Batalla de l'Ebre al municipi de Corbera.

VOTACIÓ: unanimitat dels regidors assistents a l'acte.

18.- Precs i preguntes

L'alcalde, senyor Martí, informa el Ple de l'Ajuntament que el proper dimarts 17 es reunirà juntament amb d'altres Alcaldes de la comarca amb el Conseller del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, senyor Antoni Subirà i Claus, per tal de plantejar-li interès d'este municipi per al desenvolupament de l'energia eòlica.

Lo senyor Josep R. Pellissa informa el Ple de l'Ajuntament que el nombre de visitants que han passat per la Cooperativa aquesta temporada d'estiu'98 han estat en total de 9.490 persones.

MEDICINA I SALUT

SOBREPÉS I OBESITAT

El sobrepes és el pes corporal de l'individu per damunt del normal, depenent de l'edat, estatura, sexe i constitució. S'ha convertit en un problema sanitari a causa dels riscos que comporta per a la salut i de les malalties que produeix. També té una rellevància social pel sentit estètic d'avui en dia, tan lluny de les apreciacions del passat que deien que l'esveltesa era sinònim de salut i bellesa corporal.

És convenient conèixer els **nutrients** que contenen els aliments per aconseguir un equilibri entre ells. Aquests són: les **proteïnes**, els **hidrats de carboni** i els **greixos o lípids**; a més a més, existeixen els **micronutrients**, les **vitamines** (substàncies que amb poca quantitat són indispensables per a l'organisme), i els **minerals** (formen part de l'estructura dels ossos i les dents). Dels nutrients, l'organisme n'extrau les calories que necessita, les quals han d'estar equilibrades en la dieta.

La dieta variarà segons diversos factors: edat, constitució, sexe, professió o tipus de vida i estat de salut. El **perfil calòric ideal** exigeix que les calories totals siguin preses de la manera següent:

- 10 % provinents de proteïnes
- 30 % provinents de grasses
- 60 % provinents d'hidrats de carboni

Alimentació equilibrada

Una dieta equilibrada és aquella que inclou aliments de tots els grups i té com a model la **moderació** i la **varietat**. Cap aliment aporta tots els nutrients que necessitem, sols la llet materna permet mantenir la vida i la salut durant els primers mesos de vida.

Per altra banda, cap aliment pot ser jutjat com a perjudicial perquè tots aporten alguna cosa positiva a la dieta. Una dieta feta per controlar o perdre pes ha de ser equilibrada; ha d'aportar menys energia però les mateixes quantitats de nutrients essencials. Així, el **sucre** i l'**alcohol** aporten moltes calories i pocs nutrients essencials; per tant convé restringir el seu consum, i els **productes rics en greixos** s'han de consumir en quantitats baixes. El sucre es pot substituir per **edulcorants** (sacarina...) i les grasses per més **carbohidrats complexos** (pa, patates, fruita, verdura, cereals i llegums). Els **hidrats de carboni**, encara que se'ls considera desfavorables, són realment els nutrients menys perillosos perquè aporten les quantitats energètiques més baixes per unitat de pes.

També convé distribuir els aliments en un mínim de tres menjades, millor en quatre o cinc, i evitar la supressió d'una menjada (per exemple, suprimir l'esmorzar).

La totalitat de calories preses durant el dia s'ha d'aproximar al repartiment següent: esmorzar 25 %, dinar 40 %, berenar 15 % i sopar 30 %.

Origen del sobrepes

Els motius que porten al sobrepes i a l'obesitat són:

- retenció de líquids: problema patològic que s'ha de resoldre amb atenció mèdica;
- creixement de la massa muscular a causa de l'exercici físic;
- augment del contingut del greix corporal, és el factor més freqüent.

El sobrepes a causa de l'excés de greix es produeix per uns determinats factors:

a) Peculiaritats genètiques i metabòliques.

Les persones amb tendència al sobrepes solen tenir en repòs una despesa energètica inferior a la d'una persona normal. És un component genètic que es pot transmetre als fills.

b) Desequilibri, balanç energètic.

Es produeix quan la ingesta d'aliments supera la despesa calòrica. Pot produir-se en dos casos:

- escassa despesa energètica: vida sedentària, poc exercici físic.
- alta ingesta energètica: menjar amb excés per un problema fisiològic o psicològic (estrès, poc afecte...)

c) Inadequada composició de la dieta.

Si dues persones mengen igual, la persona que pren més greixos tendeix a augmentar el seu pes corporal; en canvi, la persona que menja més carbohidrats i fibra controla més el seu pes, perquè aquests donen una major sensació de sacietat que no pas la grassa. A Catalunya, l'aportació de fibra és bastant inferior a la quantitat recomanada.

d) Inadequat repartiment de les menjades.

Ja he comentat anteriorment que és una pràctica equivocada menjar només una o dues vegades al dia.

e) Altres factors.

- utilització d'anticonceptius orals
- clima: a les zones tropicals es fan despeses menors de calories i, per tant, la ingesta ha de ser menor
- estrès
- embaràs
- menjar ràpidament

Tipus d'obesitat

- Adipositat central o abdominal: major freqüència en homes. Dóna a la persona un aspecte que recorda una maçana.

- Adipositat perifèrica: major freqüència en dones. S'acumula a la zona glútia i femoral, dóna a la persona un aspecte de pera.

L'obesitat s'associa a múltiples malalties (diabetis, hipertensió, hipercolesterolèmia -augment del colesterol-, artritis, problemes endocrins...); a més a més, l'obès està més cansat, dorm pitjor i té molt poca autoestima personal.

Fórmula del pes ideal

IMC (Índex massa corporal) = Pes (kg) / estatura (m²).

Exemple: un noi que pesa 72 kg i amida 1'74 m té bon pes.

$$IMC = 72 / (1'74)^2 = 23'84$$

Classificació IMC:

- individus amb dèficit ponderal: IMC < 20 kg/m²
- " amb pes normal: IMC > 20 < 25
- " amb sobrepes: IMC > 25 < 30
- " amb obesitat: IMC > 30 < 40
- " amb obesitat severa: IMC > 40

Tractament i dieta

- Plantes medicinals: plantes riques en mucilags com l'espirulina, el fuco, la ispagua i el glucomanano. Els mucilags tenen la propietat que en contacte amb l'aigua s'inflen i, per tant, donen sensació de sacietat i milloren el trànsit intestinal.

- Productes dietètics: galetes, batuts; són fàcils de prendre i ajuden al compliment de la dieta.

- Productes químics: sempre s'han de prendre sota control mèdic.

Per últim, us proposo una dieta -si de cas la voleu seguir- que dóna bon resultat:

El més habitual és que la persona sana que acudeix a la farmàcia tingui excés de pes, perquè ingereix més calories de les degudes. Pot ser útil suggerir una restricció progressiva dels aliments més calòrics, en base del quadre:

	Grup 1	Grup 2	Grup 3
Carns	Greix visible de carn Cansalada Salsitxa Embotits	Carn magra de vaca o vedella Corder Porc	Aus (sense pell) Vísceres
Peixos		Peix blau Conserves en oli (tonyina, sardines, etc.)	Peix blanc Mariscs
Lactis i ous	Mantega Nata Gelats	Ous Formatge curat Llet sencera	Llet desnatada logurt Formatge fresc
Vegetals		Fesols Llenties Cigrons	Pataques Verdura Sopa de verdura
Altres	Salses, maionesa Fregits i empanades Sucre, xocolata Dolços, pastís, galetes Fruits secs Melmelada, mel Refrescs i begudes amb sucre	Pasta Arròs Pa Cereals Margarina Oli d'oliva	Fibra Fruita fresca Suc de fruita

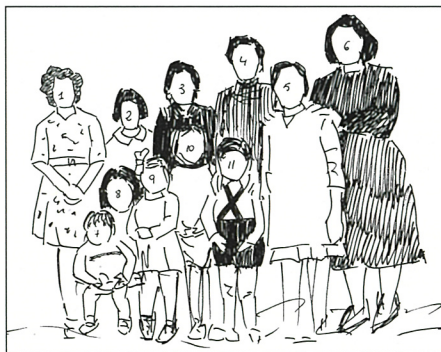
La pauta a seguir podria ser:

- a) En primer lloc, eviteu o disminuiu sensiblement els aliments del Grup 1.
No preneu alcohol o, com a molt, un got de vi amb la menjada o una cervesa al dia.
Es pot prendre tots els aliments dels grups 2 i 3 en quantitats normals.
Si als 15 dies de seguir aquest règim no s'ha disminuït el pes, passeu al pla b.
- b) Eviteu els aliments del grup 1 i disminuiu a la meitat els aliments del grup 2, menjant tot el que es vulgui del Grup 3.
No preneu alcohol.
Si als 15 dies no s'ha perdut pes, tracteu de limitar-se als aliments del Grup 3, i si a les dues setmanes se segueix sense perdre pes, es convenient consultar amb el metge.

Josep Maria March

SOLUCIÓ AL "QUI ÉS QUI" DE LA PÀGINA 5

- 1.- Juanita de Mayo (viu fora)
- 2.- Magdalena del Blau
- 3.- Llorença de Massanenc (viu fora)
- 4.- Rosario de Marcel' la (morta)
- 5.- Antonieta de Clúa
- 6.- "Doña" Maria (la mestra) (morta)
- 7.- Maruja (filla de la mestra) (viu fora)
- 8.- Adelina de l'Hortència (viu fora)
- 9.- Antònia de Massanenc
(germana de la Llorença i de la Joana)
- 10.- Joana de Massanenc
- 11.- Miguelín (fill de la mestra) (viu fora)

CERÀMICA
Humanés
MAJOR. 7 426051

LA BRASA

Pa amb tomàquet i pernil
Carn a la brasa feta a la llenya
Venda de pernills i embotits a preu de magatzem
Can Lluís
C./Constitució, 9. Tel. 977 42 61 95 - Pinell de Brai (Tarragona)

FUSTERIA MECÀNICA
BAPTISTA VALLESPÍ ESPINÓS
C/ Pilonet, 19. Tel. 977 42 60 63
EL PINELL DE BRAI

 Caixa Tarragona
La nostra força!

Maria Borràs Amposta
Comestibles en general
C/ de la Font, 8. Tel. 977 42 62 67

FORN DE PA
Teresa Espinós Guari
C/ Forn, 2 - Tel. 977 42 61 11 - EL PINELL DE BRAI

BANCO SANPAOLO
CORRESPONSALIA
C/. Major, 11 · 43594 EL PINELL DE BRAI

ELECTRICITAT i FONTANERIA
A&B C.B.
INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13. Tel. 977 42 63 38

Àngels Amposta Borrull
Carisseria - Cansaladeria
Xarcuteria
C/ Miravet, 6. Tel. 977 42 61 59

Un Colaborador

FERRETERIA PINELL
Ferreteria - Material Elèctric - Llistes de noces
Articles de Regal - Accessoris per a la casa i llums
Plaça del Mercat, 5
Tel. 977 42 63 42

PINTURES I DECORACIONS
SERRES
Camí de la Creu, 10
Tels. 977 42 60 34 - 977 42 60 05
EL PINELL DE BRAI

Un Colaborador

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta

 "TODÓ & SERRES"
GESTORIA ADMINISTRATIVA
Plaça Farola, 5 baixos
43780 Gandesa - TARRAGONA

FARMÀCIA

**Laureano
Blanch
Escurriola**

C/ Sant Jordi, 3 - Tel. 977 42 60 76

SALVADOR RAMÍREZ

CONSTRUCTOR D'OBRES

Camí Creu, s/n
Tel. 977 42 63 83

FORN DE PA I PASTISSERIA

MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2
Tel. 977 - 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

SOLVERD

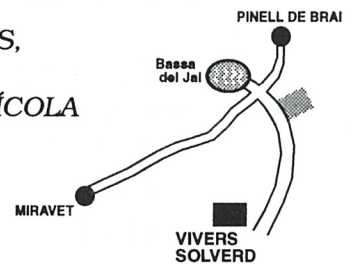
CB

- VIVERS D'ARBRES,
- VINYA
- I PLANTER HORTÍCOLA

Ptda. Bassa Jai, s/n

Tel. Oficina 977 26 30 22

PINELL DE BRAI

ÒSCAR ESPINÓS AMPOSTA

**Reparació de calçat
Artesania en cuir**

**Gran surtit en corretges i
sandàlies**

Julio Antonio, 11
Tel. 977 40 01 46 - **MÓRA D'EBRE**

RESTAURANT BAR

ÀNGEL

**ESPECIALITATS EN CUINA
CASOLANA**

local refrigerat

C/ Font, 10. Tel. 977 42 62 35
EL PINELL DE BRAI

**COOPERATIVA
DE CONSUM**
SANTA MAGDALENA

C/ Tortosa, 4
Tel. 977 42 60 86

Perruqueria Unisex

CRIS

C/ Lleida, 26 Tels. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

CONSTRUCAT

TRANSPORTES

SERRESTRANS, S.L.

C. de la Font, 9 · 43594 EL PINELL DE BRAI (Tarragona)
Tels. 977 42 60 03 - 977 42 63 01

**GERMANS
FABREGAT,
C.B.**

**CONSTRUCCIONS EN
GENERAL**

C. Sta Magdalena, 18
Tels. 977 42 60 73 - 977 42 62 77
43594 **EL PINELL DE BRAI**

BAR

JOIENA

Varietat en tapes
i pizzes per
emportar

Carretera, 9
Tel. 977 426 296

FELIU

Productos Refractarios

**MATERIALES DE ALTA CALIDAD
PARA LA INDUSTRIA**

Gres Rústico

EBRO

FÁBRICA
Carretera Gandesa, s/n
Tel. 977 42 62 46
Fax 977 42 63 27
EL PINELL DE BRAI (Tarragona)

OFICINAS Y ALMACÉN
Polig. Ind. El Canal, Nave 10
Ctra. Nac. 340 Valencia-Barcelona
Tel. 964 53 52 50
Fax 964 53 54 30
12540 VILLAREAL (Castellón)

Laureano Serres Montagut
Servicios informáticos
INTERNET
www.lasm.com

La informàtica al Pinell

www.lasm.com
laureano@lasm.com
tel. 977 42 63 56

**REVISIÓ MÈDICA I PSICOTÈCNICA
PER A OBTENIR O RENOVAR
ELS PERMISOS DE CONDUIR I D'ARMES**

CENTRE DE RECONeixEMENT MÈDIC **"MÓRA D'EBRE"**

Desde 1987 sempre al seu servei

Anselm Clavé, 1, 2n - 1^a
Tel. 977 40 18 13
43740 MÓRA D'EBRE

Agraïm la seva confiança!!!